

**R. Patris, Francisci Svarez, E Societate Iesv,
Metaphysicarvm Disputationvm, In Qvibvs Et Vniversa
Natvralis Theologia Ordinate Traditvr, Et Qvæstiones Ad
omnes duodecim Aristotelis Libros ...**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ ; [Coloniæ Agrippinæ], 1630

2 Quid sit essentia creaturæ priusquam à Deo producat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94179](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94179)

trema realia, sed distingui tantum ratione. Ita tenuit expresse & optime declaravit Alexander Alensis 7. Metaph. ad text. 22. Tenuit etiam Aureolus apud Capreolum in 1. dist. 8. quæst. 1. vbi Capreol. citat etiam Henricum, Godofredum, & Gerardum de Carmelo pro eadem sententia. Et ibi Durand. in 1. parte d. quæst. 2. eandem tenet, & Gabriel in 3. dist. 6. & ibi ceteri Nominales. Et Heruzus quodlibeto 7. quæst. 9. Gregorius in 2. dist. 6. quæst. 1. ad arg. Aureoli. Et hanc opinionem Scotistæ sequuntur, vt patet ex Anton. Andrea 4. Metaph. quæst. 3. Lich. 3. dist. 6. Eandem tenet Alexand. Achillinus libr. 1. de element. dub. 3. Palacios in 1. dist. 8. disp. 1. Ioan. Alensis in lexico Theologico verbo Esse. Hanc etiam opinionem in rete tenet Niphus libr. 4. Metaph. disp. 5. licet in verbis differat, & in fine disputationis contendat controuersiam esse de modo loquendi. Rursus ibi distinguit, ex sententia Aristotelis & Peripateticorum, inter creaturas corruptibiles & incorruptibiles, vt in illis distinguatur existentia ab essentia: non vero in his, quod etiam tenet Ioannes Gaudens. 4. Metaph. cap. 3. Hoc vero non est hoc loco examinandum, quia pendet ex illa quæstione, an hæ res iudicio Arist. sint à Deo productæ, nec ne: de qua iam supra dictum est. Videtur enim Fonseca libro 4. Metaphys. cap. 3. quæst. 4. nihil in re dissentire ab hac sententia, vt à nobis declarabitur, licet secundum se sequi verbis profiteatur. Possunt etiam in fauorem huius sententia, adduci omnes Theologi, qui sentiunt, humanitatem non potuisse à Verbo assumi sine propria existentia: nam id recte fundari non potest, nisi identitate essentia & existentia naturæ creatæ, de qua re legi possunt, quæ in primo tomo tertie partis scriptimus.

Tertia sententia exponitur & approbatur.

XIII. **H**æc opinio tertia sic explicanda est, vt comparatio fiat inter actuale existentiam, quam vocant esse in actu exercito, & actuale essentiam existentem. Et sic affirmat hæc sententia, existentiam & essentiam non distingui in re ipsa, licet essentia abstracte & præcise concepta, vt est in potentia, distinguatur ab existentia actuali, tanquam non ens ab ente. Et hanc sententiam sic explicatam existimo esse omnino veram. Eiusque fundamentum breuiter est, quia non potest res aliqua intrinsece ac formaliter constitui in ratione entis realis & actualis, per aliud distinctum ab ipsa, quia hoc ipso, quod distinguitur vnu ab alio, tanquam ens ab ente, vtrumque habet quod sit ens, vt distinctum ab alio, & consequenter non per illud formaliter, & intrinsece, sed quia vis huius rationis & plena decisio huius quæstionis, cum solutionibus argumentorum, pendet ex multis principiis, ideo vt distinctius procedatur, & absque terminorum æquiuocatione, quam vereor esse frequentem in hac materia, paulatim procedendum est, & distinctis sectionibus singula sunt explicanda.

SECTIO II.

Quid sit essentia creature, priusquam à Deo producat.

Resolutio quæstionis.

I.

Prinipio statuendum est, essentiam creaturæ, seu creaturæ de se, & priusquam à Deo fiat, nullum habere in se verum esse reale, & in hoc sensu præcise esse existentia, essentiam non esse rem aliquam, sed omnino esse nihil. Hoc principium non solum verum est, sed etiam certum secundum fidem. Vnde VValdenus libr. 1. doctrin. fidei antiq. cap.

8. merito ponit inter errores VVicleff. quod dixerit, creaturas habere ab æterno aliquod esse reale distinctum ab esse Dei, & Thomistæ grauius reprehendunt Scoti, quod asseruerit, creaturas habere quoddam esse æternum, quod est esse diminutum earum, scilicet esse obiectum seu essentia in esse cognito, vt videre licet in Caetano & aliis recentioribus 1. p. quæst. 17. art. 5. qui existimant illud esse cognitum ex sententia Scoti esse aliquod esse reale distinctum ab esse Dei, quod quidem merito impugnant tanquam omnino falsum, & principiis fidei contrarium, immerito tam id Scoto attribunt: nam ipsemet Scot. diserte declarat, hoc esse cognitum, quod velut resultat in creaturis ex scientia Dei non esse in illis aliquod esse reale intrinsecum ipsis, neque esse sufficiens ad fundandam relationem realem, sed rationis tantum, vt videre licet in ipso Scot. in 1. dist. 35. §. Ad ista, & dist. 36. §. Ad secundum dico, & in 2. dist. 1. quæst. 1. articulo 2. & in quodlib. quæstione 1. & 14. articulo secundo. Neque potuit Scotus aliud sentire, nam ponit hoc esse cognitum tam necessario conuenire creaturis, quam conuenit Deo ipsi scire creaturas: quod non pendet ex voluntate seu libertate Dei: esset autem erroneum dicere, Deum ex necessitate & absque libertate communicare creaturis aliquod esse reale participatum ab ipso quantumuis diminutum, cum de fide sit, Deum operari omnia secundum consilium voluntatis suæ. Igitur hac in parte Scotus nobiscum conuenit in principio posito, quod esset creaturarum, etiam si à Deo sint cognite ab æterno, nihil sunt: nullumque verum esse reale habent, antequam per liberam Dei efficientiam illud recipiant.

Quin potius idem Scotus in allegata dist. 36. impugnat Henricum, eo quod variis locis asseruerit essentias rerum ex se habere quoddam esse essentia, quod vocat esse reale, æternum & improductum, conueniens creaturis independentem à Deo, quodque in eis supponitur, non solum ante efficientiam, sed etiam ante scientiam Dei, vt ratione illius possint esse obiecta illius scientia diuinæ, quam Theologi simplicem intelligentiam vocant. Ita scribit Henricus in Summ. art. 3. quæst. 13. & 25. & quodlib. 8. quæst. 1. & 9. & quodlib. 9. quæst. 1. & 2. & quodlib. 11. quæst. 3. Cuius sententiam impugnant etiam Thomistæ, vt patet ex Heruzo quodlibeto 11. quæst. 1. & Soncinat. 9. Metaph. quæst. 4. & recentioribus D. Thom. expofitoribus 1. par. quæst. 10. art. 3. quæst. 46. art. 1. Quamquam à sententia & modo loquendi Henrici non multum discrepet Capreolus in 2. dist. 1. quæst. 2. art. 3. ad quartum argumentum Aureoli contra quartam conclusionem, vbi respondens Aureolo interroganti, an, cū res creatur, fiat id, quod omnino nihil erat, dicit fieri quidem id, quod erat nihil esse existentia, & addit: *Erat autem ultra nihilitatem, quæ est carentia actualis existentia, essentia in esse essentia, quæ, absolute considerata, vt natura, vel quidditas, est subtrahibilis nihilitati existentia, & aliquid dicitur existentia, hoc est, ipsi esse vel non esse actualis existentia, & ipsa secundum se semper est aliquid in genere essentiarum, & in esse intelligibili, & in potentia actua creatoris, licet non in esse reali actuali, vt declarat Henricus, Godofredus, & Bernardus de Cambrico.* Hoc vero esse essentia ita postea Capreolus declarat, vt ex parte creaturæ antequam à Deo producat, non existimet esse aliquam veram rem distinctam à Deo, quæ sit simpliciter extra nihil, sed vt ex parte creaturæ dicat quandam aptitudinem, seu potius non repugnantiam, vt in tali esse à Deo producat: in hoc enim distinguuntur essentia creaturarum à rebus fictis & impossibilibus, vt chymera: & hoc sensu dicuntur creaturæ habere reales essentias, etiam si non existant: dicuntur autem habere, non actu, sed potentia, non per potentiam intrinsecam, sed extrinsecam creatoris, atque ita dicuntur habere non in se, sed in causa sua, vel materiali, sicut res generabiles dicuntur esse in potentia materia primæ, vel effectiua, quo-

quomodo totum ens creabile in potentia Dei continetur antequam fiat, de cuius essentia possibili in communi nunc agimus. Atque hoc etiam modo dicitur talis essentia, an eam fiat, realis, non propria ac vera realitate, quam in se actu habeat, sed quia fieri potest realis, recipiendo veram entitatem à sua causa, quæ possibilitas (ut statim latius dicam) ex parte illius solum dicit non repugnantiam ut fiat: ex parte vero extrinsecæ causæ dicit virtutem ad illam efficiendam. Atque eodem modo & ratione esse, quod appellantur essentia ante effectum, seu creationem diuinam solum esse potentiale obiectuum (ut multi loquuntur, de quo statim) seu per denominationem extrinsecam à potentia Dei, & non repugnantiam ex parte essentia creabilis.

Nec potuit in mentem alicuius Doctoris Catholici venire, quod essentia creaturæ ex se, & absque efficientia libera Dei sit aliqua vera res, aliquid verum esse reale habens distinctum ab esse Dei, quod tandem fateatur expresse Capreolus citato loco, allegans verba D. Thomæ, quæstione tertia de potentia, articulo quinto ad secundum, ubi sic ait: *Ex hoc ipso, quod quiddam essetribuitur, non solum esse, sed ipsa quidditas creari dicitur, quia antequam esse habeat, nihil est, nisi forte in intellectu creatantis, ubi non est creatura, sed creatrix essentia.* Et ratione probatur ex principiis fidei, quia solus Deus est ens ex se necessarius, & sine illo factum est nihil, & sine effectione eius nihil est, aut aliquid esse reale in se habet. Vnde recte dicunt sancti Patres, quidquid à Deo factum non est, vel Deum esse, vel nihil esse. Iustinus in expositione fidei, Cyril. libro 1. in Ioannem capite 6. Augustinus lib. de Trinitate capite 4. Est autem de fide certum, Deum non fecisse essentias creatas ab æterno, quia neque ex necessitate (ut argumentabamur contra opinionem Scoti attributam) eum de fide sit, Deum nihil agere necessario simpliciter, neque ex libera voluntate: scienim de fide est, in tempore cepisse operari. Et præterea est euidentius, si essentia facta à Deo essentia rerum ab æterno, etiam ex tunc fuisse existentes, quia omnis effectio ad existentiam confirmatur, ut infra ostendamus. Et confirmatur, quia alias non posset Deus rem aliquam in nihilum redigere, quia semper maneret aliquid rei, scilicet essentia. Et similiter non creasset Deus omnia ex nihilo, sed ex vno esse transmutasset illa ad aliud esse.

Neque aliquid iuuat, quod Capreolus supra ex aliorum sententia respondet: Deum creasse omnia ex nihilo existentia: non vero ex nihilo essentia. Aut enim quod nil habet existentia, est simpliciter & omnino nihil, aut non: Si non, ergo absolute & simpliciter non creauit Deus omnia ex nihilo, nec produxit omnia entia, seu omne id, quod vere est aliquid reale, & consequenter nullum ens proprie creauit: sed vnum ex alio produxit, tanquam ex potentia reali receptura & improducta, scilicet existentiam, seu rem existentem ex essentia reali, quæ dicitur esse potentia receptiua ipsius esse, & improducta. Vnde vltimius sit, creaturam posse quasi gloriari, quod ex se habeat aliquid, quod non habet à Deo, nec participatum ab illo. Hæc autem omnia & similia sunt contra fidem & naturalem rationem. Si vero tandem quis fateatur illud, quod nihil habet existentia, esse simpliciter, & omnino nihil, relinquitur friuola & vanam esse distinctionem de nihilo essentia, & existentia: quia quod est simpliciter & omnino nihil, non potest vere & realiter esse aliquid in aliqua ratione veri entis. Item quia remota existentia & efficientia primæ causæ nihil omnino manet in effectu ut ostensum est: ergo neque essentia manere potest sub aliquo vero esse reali distincto ab esse creatoris.

Quod tandem in hunc modum declaratur: demus enim essentiam creatam & existentem esse entitatem ex natura rei distinctam ab existentia & separabilem ab illa, & concipiamus illam entitatem essen-

Tom. II. Metaphys.

tia, quæ est sub existentia: mente præcindendo vnam ab altera, ut verbi gratia, humanitatem Christi, si illa est entitas tantum essentia: nullus itaque Catholicus existimare potest, illam rem essentia humanitatis, secundum id totum, quod in ea concipitur præcisa existentia, ex æternitate habere actu illam entitatem, solumque illi defuisse vnienem ad Verbum, & ad omnem aliam existentiam, alioqui daretur entitas æterna & increata extra Deum: fatendum ergo necessario est, seclusa entitate existentia, quæ per effectiorem aliquam communicatur creaturæ, ipsam entitatem essentia omnino nihil esse.

Obiectiones contra positam resolutionem.

VI.

Contra hanc tamen veritatem obijciuntur nonnulla, quæ parui momenti sunt, sed ut omnibus satisfaciam, indicabo illa. Primo, quod essentia creaturæ priusquam existat, terminat cognitionem Dei, ut autem terminet, requirit aliquid esse. Secundo, quia prædicata essentialia, ab æterno verè prædicatur aut prædicari possunt de essentia: omnis autem veritas fundatur in aliquo esse. Tercio quia res creatæ secundum esse essentia collocatur sub certo genere & specie, vnde eiusdem speciei est rosa siue existat, siue non existat. imo eadem numero essentia est humanitas Petri creati & creabilis. Ergo in vtroque statu retinet aliquam entitatem essentia. Quarto, quia si essentia creaturæ secundum se, & obijciuntur simplici intelligentia Dei, nihil reale est, erit ergo ens rationis, quomodo ergo vere dicitur esse aliquid creabile, cum ens rationis nec sit aliquid, nec creari possit. Quomodo item scientia est de ente reali, cum sit proprie de essentia, & non de existentia? Deinde qualiter potest essentia habere in Deo verum exemplar seu causam exemplarem: nam in entibus rationis locum non habet. Tandem communiter distinguuntur in creaturis triplex esse, essentia, existentia, & veritatis propositionis: ut videre licet apud Diuum Thomam in primum distinctione trigesima tertia, quæstione prima, articulo primo ad primum: ergo, seclusa existentia adhuc potest essentia retinere esse essentia, nam hoc non habet ab existentia, sed ex se: ergo seclusa omni efficientia extrinseca habet tale esse, & consequenter ex æternitate illud habet.

Respondetur obijectionibus.

VII.

Ad primam, omisissis opinionibus Theologorum, quæ superius tactæ sunt, & latius prima parte, quæstio 14. tractantur, concedo, essentiam creaturæ, sicut est obiectum secundarium scientia diuinæ, ita illam terminare: non est enim obiectum mouens, sed terminans tantum. Ad hoc autem nullum reale esse, quod actu habeat, necessarium illi est, quia terminare, neque est aliquid in ipsa, neque est aliquid ab ipsa, sed est sola denominatio extrinseca à scientia Dei, quæ denominatio in re denominata nihil ponit, neque etiam supponit per se loquendo, aliquid reale esse, sed tale, quale per scientiam cognoscitur: nam hoc ipsum necessarium est ad scientia veritatem. Cum ergo Deus per scientiam simplicis intelligentia non cognoscat creaturas, ut actu habentes esse aliquid reale, sed potentia tantum, non requirit in illis aliquid esse reale, ut terminent huiusmodi scientiam, sed sufficit esse potentiale, quod ut sic solū est in actu in causa, ut recte dixit Diuus Thomas prima parte quæstione 14. articulo nono, & primo contra Gentes capite 66. Quod si sit sermo de scientia visionis, qua Deus intuetur res existentes, illa quidem requirit existentiam in obiecto, in mensura (ut aiunt) æternitatis: tamen in propria & tem-

N 3 pora-

porali duratione non est, nisi pro eo tempore, pro quo existere cognoscitur. Atque ita ex vi terminationis scientiæ non requiritur in re scita aliquid esse reale, sed solum illud quod ad æquatum sit scientiæ, ad veritatem eius. Quod est evidenti in scientia, quam Angelus habet de rosa possibili, aut de futura eclipsi.

VIII.
Secunda.

Quæ sit æternæ propositionis veritas.

Ad secundum dicam larius soluendo primam rationem positam præcedenti sectione, in fauorem primæ opinionis. Nunc breuiter responderetur cum Diuo Thoma prima parte quæstione 10. articulo 3. ad tertium, ab æterno non fuisse veritatem in illis propositionibus, nisi quatenus erant obiectiue in mente diuina, quia subiectiue seu realiter non erant in se, neque obiectiue in alio intellectu. Vt autem vera esset scientia, qua Deus ab æterno cognouit, hominem esse animal rationale, non oportuit essentiam hominis habere ex æternitate aliquid esse reale in actu, quia illud esse, non significat actuale esse & reale, sed solum connexionem, intrinsecam talium extremorum: hæc autem connexio non fundatur in actu esse, sed in potentiæ. Dices propriam scientiam non cognosci, hominem posse esse animal rationale, sed necessario esse animal rationale: ergo solum esse potentiale non est sufficiens fundamentum eius. Respondetur negando absolute consequentiam, quia illa necessitas non est absoluta essendi secundum aliquid esse reale in actu, sed quoad hoc est possibilitas tantum, includit tamē necessitatem conditionalem, quia nimirum, si homo producendus est, necessario futurus est animal rationale, quæ necessitas nil aliud est, quam identitas quadam obiectiua hominis & animalis, quam identitatem Deus simplicissime cognoscit: nos autem per compositionem, quam significat verbum, est, quando dicimus, hominem ex æternitate esse animal rationale, quod esse pertinet ad illum tertium modum, quo dicitur esse significare interdum veritatem compositionis.

IX.
Tertia.

Ad tertium dicendum est, eo modo collocari res possibles nondum factas sub certo genere & specie quo eis dicuntur conuenire, aut vere attribui essentialia prædicata, scilicet, prout obiectiue sunt in intellectu diuino, aut alio quopiam: hæc enim coordinatio seu collocatio sub certis generibus & speciebus formaliter non est in rebus, sed in intellectu: habet tamen in rebus fundamentum, vel prout actu existunt, vel prout existere possunt, & obiectiue terminare scientiam, qua cognoscuntur, talis naturæ atque essentie esse debere, si fiant. Cum ergo dicitur res possibilis, & facta esse eadem numero vel specie, si sit sermo de identitate reali, seu positiua, falsum est, quia hæc non est, nisi inter extrema positiua & realia: negatiue autem dicuntur esse vna res, vel vnus speciei, quia res producibilis & producta non sunt duæ res, sed vna, neque habent duas species, aut duas essentias, sed vnā: hæc autem vnitas, seu identitas negatiua apprehenditur à nobis, ad modum positiuæ, quia comparamus rem positiuam obiectiue existentem in intellectu ad rem actu existentem, ac si essent duo extrema positiua, cum tamen re ipsa non sint nisi vnum, ut magis constabit ex sequenti.

X.
Quarta.

Ad quartum responderetur, essentiam possibilem creaturæ obiectiuam diuinæ scientiæ, non esse ens constitutum ab intellectu, sed esse ens re vera possibile & capax realis existentie, ideoque non esse ens rationis, sed sub ente reali aliquo modo comprehendendi. Iam enim supra declarauimus essentiam creaturæ, etiam non productam, esse aliquo modo essentiam realem. Et in superioribus tractando de conceptu entis, ostendimus non solum sub illo comprehendendi id, quod actu est, sed etiam quod aptum est esse. Vnde recte Caietanus de ente & essentia capite 4. quæst. 5. ait, ens reale dupliciter accipi: vno modo

ut distinguitur contra ens fabricatum ab intellectu, (quod proprie est ens rationis) alio modo ut distinguitur contra non existens actu. Essentia ergo creaturæ, secundum se est ens reale primo modo, scilicet in potentia, non vero posteriori modo, & in actu, quod est proprie esse ens reale, ut ibidem Caietanus notauit. Quocirca si essentia creaturæ præcisè ac secundum se sumpta, & nondum facta, consideretur, ut actu ens, vel ei tribuatur actu esse, sic vel non est consideranda in se, sed in sua causa, ne habet aliud esse reale ab esse suæ causæ, vel si consideretur ac in se habens esse, sic verum est, secundum eam considerationem non esse ens reale, sed rationis, quia non est in se, sed obiectiue tantum in intellectu. Dicitur tamen illa natura creabilis vel possibilis, quatenus secundum se realis est, & apta ad existendum, & eodem modo potest habere in Deo reale exemplar: hoc enim non semper repræsentat actuale ens, sed etiam possibile. Ac denique eodem modo, scientiæ, quæ considerant res abstrahendo ab existentia, non sunt de entibus rationis, sed de rebus, qui considerant essentias reales, non secundum statum, quem habent obiectiue in intellectu, sed secundum se, vel quatenus aptæ sunt ad existendum cum talibus naturis, vel proprietatibus.

Circa quintum argumentum aduertendum est, quod quocumque esse posse in primo membro, scilicet esse essentia. Duobus enim modis attribuitur rebus creatis. Vno modo secundum se, etiam ut nondum sint factæ, neque actu existentes. Et hoc modo esse essentia non est verum esse reale actuale in creatura, ut demonstratum est, sed esse possibile, & reuocatur ad illud tertium membrum de esse veritatis propositionis seu cognitionis, nam ut ostendimus, essentia creaturæ hoc modo tantum habet, vel esse in causa, vel obiectiue in intellectu. Solum potest constitui differentia inter illa duo membra, quod esse in veritate propositionis, non solum habet locum in essentia rebus, sed etiam in entibus rationis & fictitiis: sic enim est verum cæcitatem esse privationem, & chimeram esse constitutum monstrum, & ideo peculiariter tribuitur rebus creatis esse essentia: antequam existant, ut denotetur, illam veritatem fundari in esse potentiæ apto ad existendum. Alio modo sumitur esse essentia, ut actu conuenit creaturæ iam existenti, & hoc esse est sine dubio reale & actuale, siuere, siue ratione tantum ab existentia distinguatur, quod postea videbimus quia certum est, in re existente ipsam essentiam esse actu ens, & consequenter esse essentiale illius esse actuale esse. Hanc tamen actualitatem non habet, nisi per creationem, vel productionem agentis, & ut essentia re ipsa coniuncta est existentia. Quocirca quamuis demus, esse essentia hoc modo sumptum esse actuale esse & distinctum ab esse existentia, nihilominus verum & cerum est principium positum, quod essentia creaturæ non habet actu hoc esse essentia, nisi per effectiorem, & consequenter quod secundum se, & ex se, & ut improducta, nullum esse in actu habet, neque essentie, neque existentie. Et hæc distinctio est præ oculis habenda ad tollendam æquocationem & intelligendam efficaciam rationum, quæ in materia fieri solent.

SECTIO III.

Quomodo & in quo differant in creaturis ens in potentia & in actu, seu essentia in potentia, & in actu.

In hac sectione aliud principium & fundamentum eorum, quæ dicenda sunt, statuedum est, nimirum in rebus creatis ens in potentia & in actu immediatè ac formaliter distingui tanquam ens & non